

Animația culturală în biblioteca publică Modele de invitație în biblioteca județeană “Octavian Goga”

Mihaela Spinean
Biblioteca Județeană “Octavian Goga” Cluj

Biblioteca publică este centrul local de informare care pune la dispoziția tuturor utilizatorilor săi informații și cunoștințe din toate domeniile. Serviciile bibliotecii publice trebuie să fie accesibile oricui, indiferent de sex, vârstă, religie, naționalitate sau statut social. Urmând aceste două deziderate biblioteconomia actuală pune un accent foarte important pe rolul bibliotecii în formarea unor cetățeni responsabili și de o anumită calitate. De aceea are o importanță covârșitoare strategia de atragere a potențialilor utilizatori către serviciile bibliotecii publice. Venind în sprijinul acestei politici în cadrul profesiei de bibliotecar s-a diferențiat funcția de animator, specializare de ultimă oră, destinată atragerii de noi “*clienți*” către cultura scrisă, combaterii analfabetismului și illetrismului dar și educării cetățeanului.

Conform definiției avansate de specialistul în sociologie dr. Maria Moldoveanu, “*animația culturală constă în stimularea interesului indivizilor față de produsele și serviciile culturale pe care le oferă mediul lor de viață. Rolul ei este de a da oamenilor sentimentul apartenenței lor la o colectivitate dominată de valori și de a-i face să participe la evenimente semnificative pentru dezvoltarea umană*”.

Animația are mai multe componente. Ea implică valorificarea colecțiilor, demersul educațional, o dimensiune de asistență socială și una de management. Această activitate vizează pe de o parte comunitatea iar pe de altă parte vizează autoritățile, care trebuie să înțeleagă și să susțină biblioteca.

Ca o concluzie să amintim cele trei caracteristici ale animației în bibliotecă, după Bertrand Calenge:

- *animația* care asociază utilizatorii în grupuri restrânse și vizează transformarea lor în utilizatori fideli;
- *animația* ca afirmare a imaginii legitime în ochii comunității;

- *animația* ca efort de lungă durată pentru adaptarea reciprocă bibliotecă/public, pentru perfecta socializare a publicului în comunitate. Biblioteca publică deservește categorii diferite de utilizatori. Din punctul de vedere al vârstei bibliotecarul lucrează cu trei categorii de public: **infantil, adult și de vârsta a treia**. Fiecare dintre aceste categorii are nevoi diferite.

I. Acțiunea de animație pentru publicul infantil

Ne preocupăm în mod special de educația timpurie a viitorului public. În acest sens anul acesta a fost dată în folosință ludoteca, spațiu de familiarizare a copilului mic și foarte mic cu biblioteca. Ludoteca este o “antecameră a culturii”. În ea se concep programe speciale, se organizează ore de lectură și spectacole, cu copii și marionete, copiii cântă, recită, desenează, joacă teatru. Biblioteca organizează diferite concursuri, organizează expoziții cu desene făcute de copii, oferă diferite premii. Sperăm ca prin aceste practici viitorii cititori să manifeste curiozitate intelectuală, să se dezvolte mai repede și să nu se simtă intimidată de bibliotecă.

Trebuie să amintim aici și de acțiunea de animație desfășurată în afara spațiului bibliotecii. Deja funcționează un program în care sunt alăturate Biblioteca Județeană și centrele de plasament din municipiul nostru și dorim o extindere a acestui program în spitalele al căror specific presupune internări de lungă durată.

II. Acțiunea de animație pentru adolescenți și tineri

Miza educației acestui public este deosebit de mare, pe de o parte pentru că el este în formare și constituie viitorul public adult și de vârsta a treia, și pe de alta parte pentru că el reprezintă viitorul electorat de care depinde politica țării și politicile locale; de calitatea lui intelectuală, morală, civică va depinde calitatea vieții în viitor. Iată de ce are biblioteca alături de școală un rol decisiv în viața contemporană.

Marea majoritate a adolescenților percepe obligațiile școlare ca fiind coercitive. Adolescentul sau tânărul care nu a fost educat de familie să învețe și să gândească nu conștientizează necesitatea studiilor și a educației și are tendința să le respingă sau chiar să li se sustragă.

Ulterior pot apărea probleme de integrare socială sau de asigurare a unui loc de muncă bun și conștientizarea tardivă a greșelilor făcute contribuie prea puțin la repararea răului făcut.

În aceasta constă una dintre deosebirile mari dintre școală și bibliotecă. Cea din urmă nu este percepută ca un spațiu coercitiv. Tinerii needucați și prost informați o pot ignora dar nu o pot considera niciodată un mediu ostil. Aici intervine rolul bibliotecii care, prin programele sale poate atrage, poate oferi un mod de “evadare pozitivă”, o formă benevolă de cunoaștere, un spațiu primitiv. Educația se face “spontan”, aparent fără nici un efort, este adaptată nivelului lor, le oferă satisfacții până atunci necunoscute.

O metodă rapidă și ieftină de atragere a tinerilor către biblioteca publică este distribuirea pe stradă și în cutiile poștale a unor materiale publicitare care, pe scurt, să localizeze biblioteca, să facă o prezentare a serviciilor oferite, a acțiunilor organizate sau patronate de ea, totul într-o manieră cât mai atractivă și incitantă. Șansele cresc dacă distribuirea materialelor se face în imediata apropiere a școlilor generale, liceelor, a instituțiilor de învățământ superior, la ieșirea din cinematografe, etc.

În anexă sunt prezentate câteva modele de astfel de invitații.

III. Acțiunea de animație pentru publicul adult

Conform anchetelor sociologice recunoscute la nivel mondial populația activă corespunzătoare segmentului de vârstă 26-60 ani citește mult mai puțin decât tinerii și copiii, pe de o parte pentru că dispune de puțin timp liber, dar și din alte considerente sociale. În plus, s-a ajuns la concluzia, general acceptată, că din publicul adult peste 70% îl reprezintă femeile. Situația are câteva explicații simple. Femeile sunt mai ușor adaptabile, evoluează mai ușor. Ele sunt prezente la ședințele cu părinții, țin legătura cu școala, cumpără cărți pentru școală, au cunoștință de bibliografia școlară obligatorie și vin la bibliotecă să împrumute aceste cărți. Se preocupă de educația copiilor, îi introduc pe aceștia de mici în universul cărții, prin lecturi de povești. Personalul de specialitate din învățământ, în mare majoritate feminin, este obligat prin natura profesiei să aibă o legătură foarte puternică cu biblioteca și alte instituții de cultură.

Pentru segmentul acesta de public feminin biblioteca nu trebuie să facă eforturi prea mari de atragere către activitățile sale, ele fiind conștiente de necesitatea educației și informării în noua societate.

Un alt segment îl reprezintă femeile casnice, șomere, cu un nivel de școlarizare redus. Acestea sunt mai puțin capabile să-și educe copiii, să-și organizeze viața socială bine, sunt expuse dezamăgirilor, chiar depresilor. Pentru această categorie biblioteca trebuie să ofere mai multe posibilități de formare, de informare și de atragere a lor către serviciile bibliotecii. Organizarea unor cursuri de croitorie, gastronomie, întâlniri cu personalități din localitate (indiferent din ce domeniu), organizarea unor cursuri de bridge, rummy, canastă pot fi câteva soluții.

Un model de invitație destinată acestei categorii de public, ușor de distribuit pe stradă sau în cutiile poștale este prezentat în anexă.

Referitor la publicul masculin situația nu este la fel de bună. Toate anchetele sociologice arată faptul că bărbații, în special cei cu studii medii sau profesionale nu frecventează aproape deloc biblioteca, mulțumindu-se de cele mai multe ori cu televizorul eventual completat cu publicațiile sportive. Acest eșantion de populație este cel mai greu de cooptat. O soluție a acestei probleme o poate constitui încercarea de atragere a acestei categorii de public spre serviciile bibliotecii publice prin intermediul publicului feminin. În ceea ce privește publicul masculin cu studii superioare situația este oarecum mai bună în sensul că, în limita timpului liber de care acesta dispune, frecventează serviciile bibliotecii consultând în special publicații de specialitate (informatică, tehnică, tratate de medicină, etc.).

IV. Animația pentru publicul de vârstă a treia

Publicul de vârstă a treia reprezintă o categorie aparte și, după părerea mea, extrem de importantă. În ultimii ani, din cauza condițiilor socio-economice existente în țara noastră, când părinții sunt ocupați de asigurarea condițiilor de trai, rolul bunicilor în educația nepoților a crescut foarte mult. De aceea, ei pot interveni în educarea gustului pentru cultură (lectură) al copiilor, biblioteca putând organiza manifestări comune celor două categorii de cititori.

Pe de altă parte, pensionarii au la dispoziție mult timp liber și puține resurse financiare. Aici intervine rolul bibliotecii publice care poate atrage această categorie de utilizatori către activitățile sale. Cum se poate realiza

acest lucru? Metodele sunt mai multe: achiziții de ziare centrale și locale, organizarea de cluburi diverse (șah, table, scrabble, canastă, bridge, grădinărit, creșterea animalelor mici), organizarea de întâlniri cu personalități locale, oferirea unui spațiu unde persoanele se întâlnesc la o “șuetă”, oferirea unor informații despre sănătate, asistență socială, etc.

Un model de invitație destinată acestei categorii de public este prezentat în anexă.

BIBLIOGRAFIE

❖ Brad, Traian. *Lectura și biblioteca publică la Cluj*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2002.

❖ Buluță, Gheorghe. *Animația culturală în biblioteca publică*. Colecția “Caietele bibliotecarului”, 5. [București]: Ministerul Culturii. Centrul de Pregătire și Formare a Personalului din Instituțiile de Cultură, 1998.

**Cultural Animation in Public Library.
Models of Invitation in „Octavian Goga” County Library.**

Abstract

According to a definition given by the sociologist M. Moldoveanu, cultural animation consists on stimulating human interest for the cultural activities and ideas around them. Its purpose is to offer the people the feeling of being a part of a cultural community.

Bertrand Calenge considers that readers can be divided into 3 groups: children, adults and old people. For each of those three categories, animation must be done in a different way.

Children must come to the library at an early age. There are social programmes for them, such as: painting exhibitions (with their own works), different competitions and games etc. A very important segment of public is represented by teenagers, because they represent the future adults. They have to be conscious of the necessity of culture and books in their future career.

The growing-up category of readers might be divided in two main categories: women (70%) and men. Women seems to be more interested in reading. They are responsible for children education, while men prefer to watch TV or – some of them, especially graduates – to read scientific books.

Old people have a lot of spare time and for them, libraries should get newspapers, should organize different club houses: bridge, checkmate etc.